

NIEUW SCHEEMDA – NEDERLANDS HERVORMDE KERK

In 1659 werd de aangeslibde grond van de Dollard Scheemderhamrik afgescheiden van Scheemda. De hervormde gemeente Nieuw-Scheemda begon meteen met de bouw van een nieuwe kerk. Het werd een traditionele, recht gesloten zaalkerk met spitsboogramen in de lange wanden. Het is misschien lastig voor te stellen dat de kerk in de tweede helft van de 17^e eeuw is gebouwd: dat komt door het vervangen van de voorgevel in 1908. Deze lijkt sprekend op de gevels van rentenierswoningen uit die tijd. De twee ramen in de westgevel hebben ronde bogen uitgevoerd in twee kleuren baksteen. Op enige afstand lijken ze op hoefijzerbogen. Langs de dakrand loopt een segmentboogfries dat geaccentueerd wordt door het toepassen van meerdere kleuren geglazuurde baksteen. Deze accenten worden herhaald in de ramen en de ingang. De combi dakkapel en topgevel met pinakels bevat de grote, vierkante wijzerplaat van de klok. Boven de ingang bleef de stichtingssteen uit 1660 bewaard. De oostelijke vensters en die in de koorwand wijken qua vorm een beetje af van de andere ramen; de spitsen zijn als het ware een beetje afgerond. Misschien wijst dit op een ontstaan van het gebouw in twee fasen. De kerk wordt gedekt door een schilddak, met in het midden een zeszijdige dakruiter, bestaande uit een onderbouw, een open geleding en een elegant spitsje dat qua stijl veel sterker aan het midden van de 17e eeuw doet denken dan de rest van het gebouw.

Het interieur is eenvoudig, maar harmonisch. Te zien is een eenvoudig balkenplafond in de bekende blauwgroene kleur. De spitsboogvensters hebben een profilering in stucwerk. De gehele inrichting stamt uit de bouwtijd. De preekstoel staat tegen de oostwand. De kuip heeft eenvoudige panelen tussen de gedraaide zuiltjes. Het onderste deel van de kuip wordt begeleid door korbelen. Een tegenhanger hiervan vindt men als versiering op het klankbord. De trap lijkt nog origineel te zijn. De enige wijziging betreft de uitbreiding van het klankbord. Naast de preekstoel hangt een zweepje om honden uit de kerk te verjagen en een ijzeren armenbus. Aan beide zijden op het koor staan de banken voor de notabelen. Bij de restauratie in 2008 werd de houtimitatie-laag van de banken weer teruggebracht, evenals de blauwgroene kleur van het plafond. Opvallend aan de schipbanken is het grote aantal kaarsenhouders.

In 1695 kreeg Arp Schnitger de opdracht om een klein orgel te bouwen in de kerk te Nieuw-Scheemda. In de loop van de 19e eeuw is er het één en ander aan de dispositie gewijzigd vooral door de orgelbouwer N.A. Lohman in 1810. Bij de restauratie, uitgevoerd in 1967-'68 door de orgelbouwers Metzler en Zn. uit Zürich, werd de oorspronkelijke dispositie hersteld en het orgel tot de ongelijk zwevende temperatuur teruggebracht. In 1988 is het orgel door Bernhardt Edskes gereviseerd. Deze verlaagde de winddruk van 71 naar 69 mm. De temperatuur werd gewijzigd in een 1/5-komma stemming.